

PERANG DUNIA PERTAMA DALAM SEJARAH TANAH MELAYU: ANALISIS TERPILIH MENGENAI 'PENGLIBATAN' NEGERI-NEGERI MELAYU BERSEKUTU, 1914-1918

Ahmad Kamal Ariffin Mohd. Rus

Penglibatan Britain dalam Perang Dunia Pertama pada Ogos 1914, secara langsung telah mencetuskan satu tahap yang jelas dalam sejarah Tanah Melayu.¹ Tahapan ini diukur dari segi kesan peperangan tersebut terhadap Negeri-negeri Melayu (NNM) yang ditanggap begitu ketara. Keketaraan itu dari satu dimensi, dilihat seolah NNM telah turut terheret ke dalam kancah peperangan meskipun medan tempurnya berlaku hanya di Eropah. Perkaitan bagaimana NNM dilibatkan dalam peperangan itu dapat dikupas atas dua pertimbangan.

Pertama, kesemua NNM menjelang 1914 telah berada di bawah pengaruh British. Sebagai negeri lindungan British, raja-raja Melayu telah diikat dengan akusetia kepada Britain lebih-lebih lagi setelah Turki memasuki perang menjadi sekutu Jerman pada November 1914. Disebabkan Negeri-negeri Melayu Bersekutu (NNMB) merupakan

NNM yang ditadbir British secara langsung, maka penglibatannya berpihak kepada paksi Britain adalah lebih menonjol. Justeru itu, pendedahan mengenai penglibatan NNMB dalam Perang Dunia Pertama kerana pembabitan membantu Britain merupakan satu perbincangan yang menarik. Kedua, kepentingan NNMB sebagai pengeluar bijih timah dan getah terbesar dunia menjadikannya begitu relevan untuk dilibatkan dalam strategi Britain menghadapi musuhnya.

Satu pendekatan yang hendak diketengahkan dalam kertas kerja ini sehubungan menjelaskan penglibatan NNMB dalam Perang Dunia Pertama adalah perbincangan melalui perundangan. Kejelasan itu dapat dilihat apabila sejak Ogos 1914 sehinggalah tamat Perang Dunia Pertama pada 1918, Majlis Mesyuarat Persekutuan (MMP) didapati telah meluluskan sejumlah 45 enakmen berkaitan perang.² Bilangan undang-undang berkaitan perang yang sebanyak itu bagi wilayah seaman NNMB pada tempoh tersebut tentunya menakjubkan. Satu faktor yang mencirikan bilangan tersebut adalah kekerapan undang-undang ini dipinda. Ini disebabkan kebanyakan undang-undang berkaitan perang yang diluluskan oleh MMP diveduk sepenuhnya atau sebahagiannya daripada undang-undang United Kingdom yang sering dipinda kerana menangani keadaan semasa. Menyentuh mengenai isu pindaan ini, Pengerusi Jawatankuasa Eksekutif *Society of Comparative Legislation* mengulas:

After August 4 emergency legislation flowed in a rapid and copious stream. It assumed various forms: Acts of Parliament, orders in Council, Orders and regulations having the force of law. These trod on each other's heels, jostled each other, amended, supplemented, or superseded each other. They were framed rapidly, to meet exigencies which arose suddenly, which had not been foreseen, and which, owing to the limitations of human intelligence, could not have been foreseen. They were passed rapidly. In Parliament the ordinary rules of legislative procedure were superseded. An Act of Parliament might be introduced without notice, passed through all the stages in each house within a few hours, and receive the Royal Assent before the end of the day. Measures so framed were necessarily tentative; experimental, imperfect, often transitory.³

Antara contoh undang-undang berkaitan perang yang paling kerap dipinda ialah *To Vest in the High Commissioner Exceptional Power in Times of Public Emergency Enactment*, *The Trading With Enemy Enactment* dan *Aliens Enemies (Winding Up) Enactment*.

Enakmen berkaitan perang yang pertama diluluskan oleh MMP ialah Enakmen No. 1, 1914 (*To Vest in the High Commissioner Exceptional Power in Times of Public Emergency*). Rang undang-undangnya dibawa ke MMP pada 11 Ogos 1914 dan telah diluluskan pada tarikh yang

sama. Ia dikuatkuasakan sehari selepas diluluskan iaitu pada 12 Ogos 1914.⁴ Enakmen ini pada dasarnya diperkenalkan bertujuan memberi pesuruhjaya tinggi kuasa mengawal harga barangan di pasaran tempatan khususnya bekalan makanan.⁵ Ini menunjukkan penglibatan Britain dalam Perang Dunia Pertama merupakan perkembangan yang sangat sensitif bagi masyarakat di NNMB. Pada 4 Ogos 1914 iaitu pada hari Britain mengisytiharkan penglibatannya dalam peperangan, dilaporkan berlakunya kecenderungan tindak balas kenaikan harga bekalan makanan di bandar-bandar utama di NNMB, Di Kuala Lumpur misalnya, seorang wanita dilaporkan diminta membayar \$32 untuk sekotak susu di sebuah kedai Cina.⁶ Wanita itu enggan membayar tetapi kemudiannya berjaya mendapatkan barangan yang sama dengan harga yang jauh lebih rendah iaitu \$12 dari Syarikat Anglo-Swiss Milk. Harga segantang beras Siam juga dilaporkan dengan harga yang berbeza-beza iaitu 44 sen sehingga setinggi \$1.⁷ Beras Rangoon pula dijual pada harga 35 sen segantang iaitu peningkatan hampir 70% daripada harga sebelumnya. Setin susu juga dijual pada harga antara 50 sen dan 60 sen.

Kepantasan pentadbiran NNMB bertindak balas terhadap masalah kenaikan harga barangan makanan antara lain disebabkan Enakmen No. 1, 1914 tidak perlu melalui proses pendrafan yang lama kerana ia merupakan undang-undang yang disesuaikan daripada undang-undang United Kingdom. Ia diambil daripada *Her Majesty's Order in Council* 26 Oktober 1896.⁸ Bezanya, Enakmen No.1, 1914 tidak menceduk keseluruhan seksyen yang terkandung dalam *Order* tersebut. Seksyen yang digunapakai hanyalah seksyen yang berkaitan dengan kawalan harga bekalan makanan. Seksyen berhubung *Operation of the Army Act* dan seksyen mengenai kuasa gabenor mengarahkan orang tertentu meninggalkan negeri, tidak dimasukkan dalam enakmen ini. Walau bagaimanapun, tiga bulan kemudian, iaitu setelah bahang peperangan semakin dirasai, Enakmen No. 1, 1914 yang pada mulanya bertujuan menangani kenaikan harga barangan telah dipinda menjadikannya satu enakmen yang digunakan sebagai strategi menghadapi musuh Britain. Sebagai contoh, dalam pindaan itu telah dimasukkan seksyen yang memberi kuasa kepada gabenor/pesuruhjaya tinggi mengarahkan orang tertentu meninggalkan negeri.⁹ Seksyen *Operation of the Army Act* pula telah diaplikasikan melalui enakmen yang berasingan iaitu Enakmen No. 8, 1915 (*Army Act Enactment*).¹⁰ Perkembangan ini menunjukkan ketiga-tiga peruntukan terpenting dalam *Her Majesty's Order in Council* 26 Oktober 1896, yang pada dasarnya tidak mahu digunapakai sepenuhnya, telahpun menjadi

sebahagian daripada undang-undang NNMB sewaktu tempoh Perang Dunia Pertama.

Selain kuasa mengarahkan orang tertentu meninggalkan negeri, pindaan pada Enakmen No. 1, 1914 juga bertujuan memberi pesuruhjaya tinggi kuasa melarang pengimportan dan pengeksportan barangan atau ternakan ke mana-mana negeri yang akan ditentukan melalui Pemberitahuan dalam Warta Kerajaan.¹¹ Ia membolehkan pentadbiran British menghalang pengeksportan komoditi-komoditi utama NNMB ke negara-negara musuh. Sebelum ini (antara Ogos hingga Oktober 1914) percubaan menghalang eksport NNMB ke negara-negara musuh dilakukan melalui Enakmen Duti Kastam 1897 dan 1898. Walau bagaimanapun, enakmen tersebut sekadar membenarkan halangan dilakukan dengan cara menaikkan duti eksport atau import tetapi tidak mempunyai kuasa menghalang dagangan. Sebagai contoh melalui Pemberitahuan No. 2684, 9 September 1914 di bawah Enakmen Duti Kastam diwartakan bahawa barangan yang diimport atau dieksport dari atau ke wilayah Jerman, Austria dan Hungary dikenakan cukai *ad valorem* 100%.¹²

Antara tahun 1915 hingga 1918, Enakmen No. 1, 1914 telah dipinda sebanyak empat kali. Pada 1915, ia dipinda bagi memperuntukkan kuasa kepada pesuruhjaya tinggi meletakkan NNMB di bawah undang-undang tentera bila keadaan memerlukan.¹³ Pindaan itu adalah sebagai langkah berjaga-jaga agar dahagi yang tercetus di Singapura tidak menjangkiti sempadan NNMB.¹⁴ Pada tahun 1914, ia sekali lagi dipinda kerana keperluan menggantikan Seksyen 17 dengan seksyen yang baru.¹⁵ Ini kerana, sumber kuasa kepada Seksyen 17 (*Her Majesty's Order in Council* 26 Oktober 1896) itu telah digantikan dengan satu *Order* baru mulai 1 Mac 1916. Pada tahun 1917, ia dipinda bagi membolehkan pesuruhjaya tinggi mendelegasikan kuasa darurat kepada Ketua Setiausaha Kerajaan atau pihak berkuasa tentera. Kuasa pesuruhjaya tinggi melalui undang-undang ini sekali lagi diperluaskan dengan pindaan 1918. Pindaan 1918 mengizinkan pesuruhjaya tinggi membuat peraturan tambahan bila keadaan memerlukan. Kuasa membuat peraturan dalam pindaan ini mencakupi tidak hanya perkara berkaitan keselamatan dan pertahanan seperti yang diperuntukkan pada pindaan 1917, tetapi juga peraturan yang secara tidak langsung berkemungkinan mempunyai kaitan dengan soal keselamatan dan pertahanan NNMB. Sebagai contoh, memandangkan bijih timah merupakan komoditi yang sangat penting, maka MMP berpandangan kuasa mengawal pengendalian perniagaan komoditi tersebut perlu diperuntukkan kepada pesuruhjaya tinggi.

Pada 3 November 1914, MMP juga telah meluluskan satu undang-undang yang memudahkan pentadbiran British menguatkuasakan proklamasi Raja Britain mengenai langkah menghadapi peperangan di NNMB. Undang-undang yang dimaksudkan ialah Enakmen No. 7, 1914, *An Enactment to Provide for Extending to the F.M.S. for the Operation of Proclamation Issued in the Colony of the Straits Settlements during the Continuance of War*.¹⁶ Kelulusan undang-undang seumpama itu adalah sangat penting memandangkan dalam situasi peperangan pelbagai bentuk proklamasi Raja Britain akan kerap dikeluarkan untuk dikuatkuasakan di seluruh jajahan Britain. Namun disebabkan NNMB dari segi undang-undang bukan wilayah jajahan Britain, proklamasi Raja Britain tidak boleh diaplikasikan tanpa melalui saluran perundangan yang sah. Bagi mengatasi kerumitan sedemikian, Setiausaha Tanah Jajahan telah mengarahkan pentadbiran NNMB menggubal satu undang-undang yang memberi kuasa kepada pesuruhjaya tinggi mengarahkan penguatkuasaan proklamasi Raja Britain di NNMB.¹⁷ Seksyen 3 Enakmen No. 7, 1914 jelas membolehkan pesuruhjaya tinggi menguatkuasakan proklamasi Raja Britain dengan segera tanpa perlu merujuk kepada MMP.¹⁸

Kesan Penglibatan Turki

Penglibatan Turki dalam Perang Dunia Pertama pada November 1914 yang berpihak di paksi Jerman amat menggusarkan pentadbiran British di NNMB. Kebimbangan itu bersandarkan tanggapan bahawa orang Melayu akan menyokong Turki memandangkan sentimen terhadap keagungan kerajaan Turki-Osmaniah sebagai pelindung umat Islam telah sekian lama berakar umbi dalam masyarakat Melayu.¹⁹ Sentimen terhadap Turki sebagai kuasa agung Islam menjadi semakin dirangsang dengan perkembangan imperialisme Barat di rantau ini.²⁰ Pada abad ke-19 persepsi ini telah menerima rangsangan baru apabila Sultan Abdul Hamid II (1876-1908) menjadi Khalifah Turki. Melalui satu perlembagaan yang telah diisytiharkan pada 14 Disember 1876, baginda secara terang-terangan mahu dirinya dirujuk sebagai pelindung kepada Islam.²¹ Sultan Abdul Hamid kemudiannya telah menghantar utusan ke seluruh dunia Islam termasuk ke rantau alam Melayu.²²

Gerakan Pan-Islamisme yang dipimpin Sultan Abdul Hamid berjaya memupuk pemikiran masyarakat Melayu untuk terus mengkagumi Turki sebagai kuasa besar yang boleh diharapkan untuk melindungi umat Islam. Penentangan Yamtuan Antah terhadap British (1874-1875) di Negeri Sembilan misalnya, telah digembarkan bahawa

Turki akan datang membantu.²³ Penentangan orang Melayu terhadap British di Pahang (1891-1893) turut digambarkan dengan harapan yang sama. Menurut laporan yang diterima oleh Cecil Clementi Smith (Gabenor NNS) terdapat percubaan menggesa para pembesar Pahang menandatangani satu dokumen yang bertujuan meminta bantuan Turki mengusir British dari Tanah Melayu.²⁴ Justeru sentimen orang Melayu yang begitu pro-Turki, maka keresahan yang menggugat pentadbiran British di NNM setelah Turki memasuki perang, bukanlah satu perkembangan yang spontan.

Menyedari akan tonggak kesetiaan orang Melayu, maka langkah pertama yang diambil oleh British adalah mengikat kesetiaan raja-raja Melayu terhadap Britain. Di NNMB langkah itu dimulakan dengan kelulusan satu undang-undang di MMP iaitu Enakmen No. 12, 1914 (*The Neutrality Enactment*).²⁵ Enakmen ini memperuntukkan raja-raja Melayu melalui satu statut, kuasa membuat pengisytiharan meminta rakyat baginda atau sesiapa sahaja yang mendiami negeri baginda untuk tidak terlibat dengan mana-mana pihak yang sedang berperang. Pada masa yang sama, kelulusan enakmen ini juga memperkukuhkan lagi akusetia raja-raja Melayu yang telah dilafazkan di Persidangan MMP pada 4 November 1914 yang diadakan di Kuala Kangsar. Di persidangan itu Sultan Idris (Perak) misalnya, berikrar bahawa selagi kewujudan syurga, baginda dan rakyat negeri Perak akan tetap setia kepada British.²⁶

Kebimbangan British terhadap sentimen orang Melayu yang pro-Turki tidak hanya disandarkan kepada lafaz setia raja-raja Melayu. Melalui kuasa yang ada pada MMP, pentadbiran British di NNMB juga telah meluluskan Enakmen No. 19, 1914 (*The Naval and Military News (Emergency) Enactment*).²⁷ Enakmen ini digunakan bagi membatasi kepopularan akhbar Melayu. Ini kerana akhbar-akhbar Melayu seperti *Neracha*, *Tunas Melayu* dan *Majalah Al-Islam* dilihat sebagai faktor yang membajai sentimen pro-Turki. Pada tahun 1912 sebagai contoh, apabila Turki terlibat dalam peperangan dengan Itali, akhbar-akhbar Melayu telah membuat liputan meluas tentang peperangan itu. Akhbar-akhbar Melayu juga turut menganjurkan tabung derma untuk membantu Turki. Orang Melayu yang tidak peka atau enggan menderma dikritik.²⁸ Memandangkan kepopularan akhbar-akhbar ini disebabkan ia melaporkan berita-berita mengenai Turki, maka mekanisme bagi membatasi perkembangan ini ialah dengan cara menyekat bahan berita mengenai Turki. Enakmen No. 29, 1914 digunakan bagi melarang sebarang bahan berita mengenai ketenteraan yang berkemungkinan akan membantu pihak musuh dipaparkan di akhbar. Berikutan itu, agensi berita *Reuters* di London telah diarahkan untuk tidak menghantar sebarang berita mengenai Turki ke Tanah Melayu.²⁹

Setahun kemudian, sebagai langkah memperkukuhkan sekatan terhadap maklumat yang ditanggap subversif, pentadbiran British melalui MMP telah meluluskan Enakmen No. 17, 1915 (*The Printing of Press and Books Enactment*) pada 17 November 1915.³⁰ Berbanding Enakmen No. 29, 1914, enakmen ini didapati lebih menyeluruh bagi memudahkan kawalan terhadap berita yang memberi kesan negatif kepada British. Ia misalnya, mewajibkan setiap pencetak dan penerbit membuat pengisytiharan di hadapan hakim maklumat mengenai pekerjaannya dan tempat percetakan dan penerbitan dilakukan. Kegagalan berbuat demikian, akan didenda sebanyak \$2,500 dan hukuman dua tahun penjara.

Walaupun Enakmen No. 29, 1914 dan Enakmen No. 17, 1915 ditujukan kepada semua musuh Britain dalam Perang Dunia Pertama, namun dalam konteks NNMB, kesannya lebih meluas dirasai penerbitan-penerbitan Melayu. *Neracha* misalnya tidak lagi mendapat sambutan kerana kurang memuatkan isu-isu mengenai Turki. Penerbitannya telah terhenti pada Jun 1915. Akhbar *Tunas Melayu* pula telah ditutup pada tahun 1916 dan *Majalah Al-Islam* telah kehilangan editornya (K. Anang) kerana hukuman buang negeri atas kesalahan pembabitannya mencetuskan dahagi di Singapura. Hukuman ke atas K. Anang menggambarkan kesungguhan British menindasi pengaruh Turki di kalangan masyarakat Melayu. Ini kerana, K. Anang yang pernah juga menjadi penolong editor *Neracha* merupakan seorang penulis yang sememangnya dikenali kerana ketajaman penanya yang begitu pro-Turki.³¹

Kesan Perkembangan Ekonomi

Penglibatan Britain dalam Perang Dunia Pertama, di peringkat awalnya didapati telah mencetuskan suasana cemas atas satu pertimbangan bahawa ekonomi NNMB akan merudum ke tahap yang paling serius. Ini disebabkan ekonomi NNMB sangat bergantung kepada hasil pendapatan eksport yang pasarannya ditentukan oleh damai dan gelora ekonomi antarabangsa. Selain sekatan dagangan, apa yang membimbangkan lantaran menekan pihak komersial ialah keengganan pihak bank mengeluarkan kredit kerana keadaan yang tidak menentu.³² Kebimbangan yang sama mendorong pentadbiran British di NNMB mula merancang satu belanjawan yang ketat untuk tahun 1915. Pembentangan belanjawan tahun 1915 pada 3 November 1914, menyaksikan bagaimana kos biayaan jabatan-jabatan penting di NNMB telah dikurangkan dengan jumlah yang sebegitu besar berbanding tahun 1914.³³

Walau bagaimanapun, dasar sedemikian tidak dipersetujui oleh ahli-ahli tidak rasmi di MMP. Bagi mereka, dasar pengurangan perbelanjaan yang hendak dilaksanakan oleh kerajaan, bukan merupakan penyelesaian terbaik. Ini kerana, meskipun dasar tersebut mungkin mampu mengukuhkan pertahanan Perbendaharaan NNMB, namun pada hakikat sebenar ia akan menimbulkan kesan negatif kepada perkembangan ekonomi secara keseluruhan. E.B. Skinner (seorang ahli tidak rasmi) misalnya, tidak bersetuju mengurangkan peruntukan *Public Work Services* daripada \$13,000,000 pada tahun 1914 kepada hanya \$1,500,000 bagi tahun 1915. Bagi Skinner, oleh sebab sebahagian besar daripada item ini diperuntukkan untuk penyelenggaraan buruh, maka pengurangan perbelanjaan sebanyak 80% akan menyebabkan ramai buruh kehilangan pekerjaan.³⁴ Bagi ahli-ahli tidak rasmi MMP, kestabilan pasaran buruh adalah penting memandangkan kepesatan pertumbuhan ekonomi NNMB didapati begitu bergantung kepada faktor tersebut.³⁵ Dengan kata lain, idea yang cuba diketengahkan ialah sewaktu ekonomi ditekan kemelesetan, kerajaan tidak seharusnya mengurangkan perbelanjaan bahkan perlu menambah lebih banyak peruntukan bagi menjana kesan gandaan kepada sektor ekonomi yang terpenting.³⁶

Sangkaan pihak British bahawa peperangan di Eropah akan menyebabkan ekonomi NNMB dilanda krisis yang berterusan ternyata meleset. Ini kerana, keadaan mula berubah pada enam bulan pertama tahun 1915. Dari tempoh tersebut sehingga tamat perang, pendapatan NNMB menunjukkan peningkatan yang besar.³⁷ Peningkatan ini berpunca daripada pertambahan dalam kutipan hasil kerajaan. Kutipan hasil eksport bijih timah misalnya meningkat kerana secara relatifnya agak stabil di sepanjang tempoh 1915-1918. Pada tahun 1915, harga purata bijih timah sepikul adalah \$86.50 pada 16 November dan harga terendah pula adalah \$69.50 pada 2 Februari.³⁸ Hasil cukai eksport getah pula telah meningkat dengan begitu besar berbanding tahun-tahun sebelum perang. Antara punca yang menyumbang kepada perkembangan itu adalah peningkatan besar import Amerika Syarikat.³⁹ Permintaan tinggi terhadap getah di Amerika Syarikat diperlukan bagi menampung peningkatan pengeluaran kenderaan khususnya kereta. Ia bersabit dengan penemuan teknik pemasangan yang lebih pantas pada tahun 1913. Teknik ini membolehkan sebuah kereta dipasang hanya mengambil masa satu setengah jam berbanding 14 jam sebelumnya.⁴⁰ Dari satu segi, peningkatan import Amerika Syarikat secara langsung dapat menampung kerugian akibat pemberhentian eksport getah ke Jerman dan sekutunya sebanyak 12%.

Kemakmuran ekonomi NNMB dalam tempoh Perang Dunia Pertama (1915-1918) tidak dibiarkan pihak British tanpa agenda yang

boleh dimanfaatkan apatah lagi ketika Britain sedang menghadapi peperangan. Indikator yang dimaksudkan jelas terbukti dalam prosiding MMP pada period tersebut. Mulai penghujung 1915, persoalan mengenai membantu Britain dari segi kewangan mula membuahkan perbincangan yang lebih serius. Pada tahun 1912 NNMB pernah menghadihkan sebuah kapal perang (*H.M.S. Malaya*) kepada Britain. Harga kapal ini mencecah £2,847,000 bersamaan \$24,402,857.⁴¹ Juga diputuskan bahawa biayanya akan dilangsaikan melalui lima kali ansuran.⁴² Ini bermakna, oleh sebab pembayaran pertama dilakukan pada tahun 1913, ansuran yang selebihnya terpaksa diteruskan meskipun NNMB ditekan kemelesetan akibat kejatuhan harga komoditi dan bahang peperangan mulai pertengahan 1914.⁴³ Komitmen NNMB terhadap kapal tersebut terpaksa dirujuk kepada bantuan luar memandangkan Perbendaharaan NNMB pada suku terakhir 1914 diancam kemuflihan tunai.⁴⁴ Dengan kata lain, sewaktu di persada krisis, NNMB didapati terpaksa mendapatkan pinjaman luar namun bukan untuk penyelesaian masalah dalam negeri tetapi untuk menunaikan janjinya selaras dengan kepentingan imperial.

Di MMP pada 18 Disember 1915, E. MacFadyen (salah seorang ahli tidak rasmi) mencadangkan supaya NNMB mengambil langkah membayar hutang overdraf kepada London dengan segera. Langkah ini menurutnya boleh dilaksanakan dengan cara mendana pinjaman daripada pasaran tempatan.⁴⁵ Bagi MacFadyen langkah ini dapat mengurangkan beban Britain yang ketika itu tentunya memerulukan perbelanjaan besar kerana penglibatannya dalam peperangan. Cadangan ini berjaya meyakinkan pihak pesuruhjaya tinggi kerana hutang NNMB melalui overdraf terhadap London telah mencecah \$23,000,000.⁴⁶ Bagi Arthur Young (pesuruhjaya tinggi) cadangan itu boleh dilihat sebagai satu peluang mengumpul dana untuk membantu Britain bukan sebagai kaedah membayar hutang. Ini jelas kerana enakmen yang diluluskan untuk usaha tersebut (Enakmen No. 1, 1916) sama sekali tidak menyatakan bahawa tujuan pendanaan wang awam melalui penjualan bon kerajaan adalah untuk membayar hutang. Menurut Penasihat Undang-undang sewaktu sesi pembentangan rang undang-undang tersebut, pendanaan itu adalah untuk kegunaan kerajaan imperial membiayai perbelanjaan perang.⁴⁷

Langkah British mengusahakan pengumpulan dana untuk membantu Britain melalui saluran undang-undang didapati dilakukan pada masa yang sangat sesuai. Ini kerana, rata-rata pihak awam ketika itu khususnya masyarakat Eropah dan kumpulan tauke Cina yang kaya, sedang mengusahakan beberapa tabung derma untuk Britain. Sebagai contoh, terdapat tabung untuk membeli kapal terbang perang

bagi dihantar ke Britain. Tabung ini berjaya menghantar 36 buah kapal terbang dan orang yang penting di belakangnya ialah Alma Baker.⁴⁸ Dalam tempoh antara 1915 dan 1917, terdapat 48 tabung yang telah diusahakan oleh pelbagai kumpulan awam bertujuan membantu Britain, mangsa perang keluarga mereka yang terkorban. Juga dilaporkan sehingga 26 November 1917, jumlah kutipan bagi kesemua tabung tersebut telah mencecah \$2.5 juta.⁴⁹ Dengan kata lain, ketelusan pentadbiran NNMB memulakan langkah pertama membantu Britain melalui saluran perundangan adalah disebabkan keyakinan bahawa tindakan sedemikian tidak akan mendapat bantahan memandangkan sentimen kumpulan 'penyumbang' pada ketika itu sememangnya bersimpati dengan Britain.

Enakmen No. 1, 1916 (*War Taxation Enactment*) dibentang di MMP pada 28 Mac 1916 dan telah diluluskan tanpa sebarang bantahan pada hari yang sama. Jumlah maksimum bon yang dibenarkan untuk dijual adalah sebanyak \$15 juta dan akan matang dalam tempoh lima tahun dengan kadar faedah 6%. Penjualan bon untuk tujuan tersebut mula dilancarkan pada April 1916 dan keyakinan British terhadap sentimen masyarakat nyata terbukti apabila permintaan bagi terbitan pertama telah melebihi penawaran.⁵⁰ Terbitan pertama yang berjumlah \$6 juta telah ditambah kepada \$15 juta iaitu jumlah maksimum yang dibenarkan oleh Enakmen No. 1, 1916. Malah Eu Tong Sen (wakil Cina di MMP) telah melabur sebanyak \$400,000.⁵¹ Disebabkan kejayaan enakmen ini, langkah mendana wang untuk Britain melalui saluran perundangan dengan beberapa enakmen lain.

Dua lagi enakmen yang berasaskan pendanaan wang awam untuk tujuan membantu Britain telah diluluskan pada Oktober 1916 dan Ogos 1918. Enakmen itu ialah No. 8, 1916 (*War Loans Investment Trust of Malaya Enactment*) dan Enakmen No. 28, 1918 (*War Saving Certificates Enactment*). Tidak seperti Enakmen No. 1, 1916, kedua-dua enakmen tersebut bukan disasar untuk menjana kumpulan wang yang besar. Menurut Penasihat Undang-undang NNMB semasa pembentangan di MMP kedua-duanya lebih terfokus untuk memberi peluang kepada golongan berpendapatan rendah sama-sama terlibat dalam usaha membantu Britain di samping membuat sedikit pelaburan.⁵² Dengan kata lain, pentadbiran British di NNMB didapati cuba menggembelng segenap lapisan masyarakat sama ada yang kaya mahupun golongan berpendapatan rendah untuk turut terlibat meringankan masalah yang dihadapi Britain.

Satu lagi contoh yang amat ketara tentang penggembelngan itu ialah Enakmen No. 31, 1918 (*War Funds Enactment*) yang telah diluluskan oleh MMP pada 14 Ogos 1918.⁵³ Ia mempamerkan

bagaimana dasar British yang sebelum ini mengharamkan penganjuran loteri sejak tahun 1913 kerana kegiatannya yang disamakan dengan perjudian, ditarik balik khusus bagi membenarkan penganjuran pengumpulan wang untuk membantu Britain. Pada tahun 1916, beberapa penganjuran loteri untuk tujuan mengumpul dana bagi membantu Britain telah dibenarkan. Namun oleh sebab kebenaran itu dilihat bertentangan dengan undang-undang dan dasar sebelumnya, maka ia cuba diabsahkan melalui perundangan yang baru dengan syarat hanya dikhususkan bagi pendanaan untuk membantu Britain.⁵⁴

Usaha pentadbiran British di NNMB untuk membantu Britain tidak hanya terhad pada program-program pelaburan dan kebenaran menganjur loteri semata-mata. Memandangkan sentimen masyarakat yang begitu responsif, langkah membantu Britain pada penghujung 1916 telah dialihkan kepada tindakan yang lebih agresif. Kali ini sumbangan untuk Britain diperolehi secara langsung daripada Perbendaharaan NNMB melalui pengenalan percukaian khas. Keputusan untuk tindakan itu dicapai melalui resolusi MMP pada 14 November 1916.⁵⁵ Resolusi ini juga turut mencadangkan pembentukan sebuah jawatankuasa yang ditugaskan mengkaji bentuk-bentuk percukaian yang akan dilaksanakan. Jawatankuasa ini telah bertemu sebanyak dua kali iaitu pada 7 dan 18 Disember 1916. Keahliannya terdiri daripada 19 orang dan dipengerusikan oleh Ketua Kerajaan NNMB, E.L. Brockman.⁵⁶

Jawatankuasa yang terdiri daripada 13 Eropah, 3 Melayu, 2 Cina dan seorang India itu⁵⁷ telah mencadangkan bahawa jumlah yang akan disumbangkan kepada Britain adalah sebanyak \$5 juta. Untuk menjayakan harapan tersebut, satu senarai percukaian khas dikemukakan untuk pertimbangan MMP. Senarai ini meliputi kenaikan cukai ke atas eksport timah dan getah, import kenderaan bermotor, minyak kenderaan, mancis api dan minuman bergas. Selain itu, tempat-tempat hiburan, telegram, setem, cukai pintu (dalam *Sanitary Board*), tembakau dan cukai pendapatan turut tersenarai sebagai sumber yang boleh dikenakan cukai.⁵⁸ Jawatankuasa itu juga mencadangkan 10% hasil candu dan arak turut disumbangkan untuk tujuan yang sama.

Walau bagaimanapun, tidak semua cadangan jawatankuasa itu diterima pihak kerajaan. Pengenalan cukai tempat-tempat hiburan, kenaikan cukai pintu di kawasan *Sanitary Board* dan cadangan memperkenalkan cukai pendapatan telah ditolak. Namun dalam kes hasil candu dan arak, cadangan 10% telah dinaikkan kepada 15%. MMP juga turut merestui kenaikan tambang kereta api sebanyak 50%.⁵⁹ Pada dasarnya, Enakmen No. 1, 1916 telah diluluskan dengan sebulat

suara pada 28 Disember 1918. Walau bagaimanapun, A.N. Kenion selaku ahli tidak rasmi di MMP tetap melontarkan sedikit pandangan. Menurut beliau:

...When are on the border line of a departure from the traditional British policy. The traditional British policy has been never to sent money from the colonies home to the mother country....⁶⁰

Sebagaimana pendekatan biasa pernyataan terbuka persetujuan raja-raja Melayu telah sekali lagi menjadi perisai penting bagi persediaan menangkis kritikan dan tuduhan bahawa sumbangan ini merupakan merupakan paksaan pihak British di NNMB. Untuk itu, Sultan Perak (Sultan Abdul Jalil Nasruddin Shah) telah diminta membuat resolusi yang berasingan kerana dibimbangi resolusi yang telah dicapai pada 14 November 1916 tidak dapat diterima sebagai pernyataan terbuka raja-raja Melayu. Dalam resolusi 28 Disember 1918, Sultan Perak serta sokongan raja-raja Melayu yang lain bersetuju menyumbang £500,000 kepada Britain bagi membantunya menghadapi peperangan.⁶¹ Bantuan untuk Britain melalui Enakmen No. 27, 1916 kemudiannya dijadikan sebagai sumbangan tahunan sehingga tahun 1919. Meskipun kuatkuasaannya telahpun diperoleh melalui enakmen tersebut, namun setiap kali sumbangan itu diumumkan raja-raja Melayu akan diminta membuat pernyataan terbuka melalui resolusi MMP.⁶²

Pada tahun 1917, sumbangan untuk Britain melalui enakmen percukaian khas telah dinaikkan kepada £750,000.⁶³ Pada tahun 1918, sumbangan yang sama tetap diteruskan meskipun Perang Dunia pertama telah diisytiharkan tamat dengan kekalahan di pihak Jerman dan sekutunya. Britain dikatakan masih memerlukan sokongan empayarnya bagi menjalankan program-program pemulihan yang dianggarkan mencecah £200 juta.⁶⁴ Walau bagaimanapun, kali ini sumbangan itu telah mula mendapat tentangan ahli-ahli tidak rasmi MMP. A.N. Kenion misalnya meskipun memberi sokongan, tetapi mahukan cukai khas ke atas mancis dan kereta ditarik balik. Ini kerana bagi Kenion, kereta di NNMB tidak boleh dianggap sebagai barangan mewah. Ia kebanyakannya digunakan oleh peladang dan pelombong untuk tujuan perniagaan. Lagipun kumpulan tersebut telahpun dikenakan cukai daripada pelbagai sumber lain. Bagi Kindersley (seorang lagi ahli tidak rasmi) pula, kesan cukai terhadap mancis lebih banyak menjejaskan kehidupan golongan buruh berbanding orang lain.⁶⁵ Seorang lagi ahli tidak rasmi, A.K.E. Hampshire membantah atas hujah bahawa sumbangan tersebut perlu diambil daripada lebihan pendapatan NNMB yang dijangka mencecah \$102 juta. Justeru lebihan itu percukaian khas untuk sumbangan tersebut tidak perlu diteruskan.

Namun tambah beliau, jika ia perlu diteruskan juga, cukai ke atas mancis dan kereta hendaklah dihentikan. Walau bagaimanapun, Brockman tetap bertegas dengan alasan bahawa cukai khas terhadap mancis dan kereta adalah cadangan jawatankuasa yang dilantik pada tahun 1916. Malah tegas beliau jawatankuasa itu turut dianggotai oleh ahli-ahli tidak rasmi yang sama-sama bertanggungjawab membuat cadangan yang telah digunapakai selama ini. Namun begitu, Brockman dilihat gagal membezakan antara waktu cukai itu dicadangkan dengan masa mengapa ia ditentang. Asas tentangan ahli-ahli tidak rasmi adalah bersabit dengan keadaan semasa kerana Britain telah bebas daripada peperangan dan tumpuan sebenar harus diberikan kepada permasalahan tempatan. Walau bagaimanapun, pertentangan itu diselesaikan dengan kaedah undi majoriti yang berpihak kepada blok kerajaan.⁶⁶

Pada Disember 1918, cukai khas terhadap eksport timah ditarik balik disebabkan kejatuhan harganya di bawah \$92 sepikul. Cukai khas ke atas hasil-hasil lain tetap diteruskan; malah pada tahun 1919, MMP telah meluluskan sumbangan tambahan sebanyak £127,410 kepada jumlah asal £750,000.⁶⁷ Namun selepas itu, reaksi awam didapati menjadi lebih kritikal mahukan sumbangan seumpama itu dihentikan. H.G. Harvey (salah seorang ahli tidak rasmi) semasa pembentangan Bajet 1920 menyifatkan langkah meneruskan sumbangan untuk Britain sebagai tindakan yang tidak adil dan tidak perlu. Ini kerana menurut beliau, pemegang saham dalam syarikat dolar dikehendaki membayar cukai manakala pemegang saham syarikat sterling terkecuali daripada membayar cukai. Tambah beliau, langkah membantu Britain akan lebih bermakna jika keupayaan yang ada ditumpukan pada pengeluaran bahan mentah seperti bijih timah, getah, balak dan arang batu. Lagipun tambah beliau:

*I do not consider the tax calculated to impress the eastern mind, because victory is not usually associated with that. To the eastern mind, victory means emancipation from debt and the addition of wealth.*⁶⁸

Pada November 1919, pentadbiran NNMB telah membuat keputusan menghentikan sumbangan tersebut. Namun begitu, keputusan sedemikian telah diikuti oleh satu agenda lain. Kali ini pihak British atas nama raja-raja Melayu mempunyai perancangan untuk membangunkan sebuah pengkalan tentera laut yang besar di Singapura. Dana sumbangan untuk Britain yang telah dihentikan itu dicadang disalurkan untuk tujuan tersebut.⁶⁹

Bantuan NNMB terhadap Britain juga disalurkan untuk tujuan membantu mereka yang terlibat secara langsung dengan peperangan serta tanggungan mangsa yang terkorban. Pada 16 November 1915 sebagai contoh, MMP telah meluluskan peruntukan sejumlah tidak melebihi \$50,000 untuk tabung mangsa peperangan.⁷⁰ Pada 14 November 1917, MMP sekali lagi diminta meluluskan peruntukan sejumlah \$25,000 dan kali ini sumbangan itu adalah untuk didermakan kepada Pertubuhan Palang Merah Belgium, Romania dan Serbia.⁷¹ Pada keseluruhannya, jumlah sumbangan NNMB untuk membantu Britain semasa Perang Dunia Pertama dilaporkan mencecah £13,405,801. Jumlah ini bukan setakat melibatkan pungutan cukai khas, tabungan dana awam serta pemberian hadiah seperti kapal terbang tetapi juga turut membabitkan lebihan yang ada pada perbendaharaan. Daripada sumber lebihan Perbendaharaan NNMB, sejumlah £7,616,609 telah digunakan untuk membeli bon-bon kerajaan Britain.

Sebagai kesimpulan, penglibatan Britain dalam Perang Dunia Pertama pada Ogos 1914, jelas mempertontonkan suatu impak yang turut mengheret NNM ke dalam kancah peperangan mahupun secara tidak langsung. Meskipun bahang dan kesannya tidaklah sehebat Perang Dunia Kedua, namun untuk memencilkan hakikat bahawa terdapatnya perkembangan yang signifikan dalam sejarah NNM pada tempoh Perang Dunia Pertama adalah sesuatu yang kurang tepat. Di NNMB sebagai contoh, sebagai entiti yang ditadbir secara langsung oleh British menyaksikan bagaimana majlis perundangannya telah meluluskan 45 undang-undang berkaitan perang di sepanjang tempoh tersebut. Jumlah kelulusan seumpama itu, tentunya menakjubkan kerana ia memberi gambaran seolah-olah NNMB sedang diancam peperangan. Menjelang November 1914, bahang peperangan dan keterlibatan NNMB menjadi semakin ketara apabila enakmen berkaitan perang mula dipergunakan sebagai strategi menghadapi musuh Britain.

Enakmen No. 1, 1914 (*To Vest in the High Commissioner Exceptional Power in Times of Public Emergency*) yang pada mulanya diluluskan bertujuan menangani masalah kenaikan harga barangan telah dipinda untuk memberi pesuruhjaya tinggi kuasa menentukan destinasi eksport dan import NNMB. Penglibatan Turki telah menambah keresahan pentadbiran British di NNMB memandangkan sentimen orang Melayu terhadap keagungan Turki telah sekian lama berakar umbi. Pendekatan yang digunakan bagi menjinakkan sentimen ini didapati amat berkesan sekali. Selain mengikat kesetiaan raja-raja Melayu terhadap Britain, kuatkuasaan beberapa undang-undang bagi menindas benih-benih

yang menyemarakkan sentimen tersebut merupakan pendekatan yang paling efektif.

Walau bagaimanapun, penggunaan wang NNMB untuk membantu Britain dilihat sebagai kemuncak kepada keterlibatan NNMB dalam Perang Dunia Pertama. Kemakmuran ekonomi yang dialami NNMB pada penghujung 1915, bijak dimanipulasikan oleh British sehubungan sentimen masyarakat yang begitu bersimpati dengan Britain. Sehingga tamat perang, sumbangan kewangan NNMB kepada Britain dicatatkan mencecah £13,405,801 (\$113,949,308) tidak termasuk sumbangan dari kumpulan bukan kerajaan. Apa yang menarik untuk mengabsahkan sumbangan tersebut, pentadbiran British telah menggunakan saluran perundangan dan raja-raja Melayu dijadikan pihak yang mengemukakan resolusi mencadang dalam MMP. Namun begitu, hasrat British mahukan sumbangan kewangan diteruskan setelah perang tamat kerana Britain masih memerlukan bantuan, dikritik pelbagai pihak. Berikutan itu sumbangan tersebut telah dihentikan pada tahun 1919, namun diagendakan untuk tujuan membina pengkalan tentera laut di Singapura. Dengan kata lain, keterlibatan NNMB dalam Perang Dunia Pertama, bukan sekadar dihitung dari segi kesannya terhadap masyarakat tetapi juga harus dilihat dari aspek bagaimana kemakmuran ekonominya serta badan perundangannya dipergunakan pihak pentadbiran British.

Nota

- ¹ Britain mengisytiharkan penglibatannya dalam Perang Dunia Pertama pada 4 Ogos 1914; kemudiannya pada 13 Ogos 1914 pengisytiharan itu diperluaskan kepada Austria dan Hungary (*Federated Malay States Government Gazette (FMSGG)*, 9 November 1914, hlm. 1968).
- ² H.A. Forrer, *Chronological List of Federal Enactments 1909-1934 with Rules*, Kuala Lumpur: FMS Govt. Press, 1935, hlm. 266-298. Majlis Mesyuarat Persekutuan (MMP) adalah badan legislatif pusat di NNMB yang bertanggungjawab meluluskan undang-undang yang melibatkan lebih daripada satu negeri. Ia ditubuhkan pada tahun 1909 melalui Perjanjian 22 Oktober 1909 antara kerajaan Melayu dengan pesuruhjaya tinggi. Majlis ini diterajui oleh pesuruhjaya tinggi dan selaku Presiden MMP, dia mempunyai keistimewaan tertentu. Sebagai contoh, kuasa memanggil mesyuarat terletak pada budi bicara pesuruhjaya tinggi. Dia juga diberi keistimewaan melantik ahli-ahli tidak rasmi dan menambah ahli-ahli rasmi bila perlu. Dia berhak untuk mengundi dan diberi undi kedua sekiranya jumlah undi yang menyokong dan yang membangkang sama banyak. Seperkara yang paling memartabatkan superioritinya sebagai Presiden MMP ialah setiap undang-undang yang diluluskan oleh MMP hendaklah mendapat tandatangannya untuk pengesahan sebelum diwartakan bagi penguatkuasaan. Kedudukan raja-raja Melayu dalam MMP dapat dirumuskan tidak lebih sekadar ahli biasa. Ketidakhadiran baginda tidak akan menjejaskan perjalanan Majlis dan kelulusan rang undang-undang masih boleh diteruskan. Baginda tidak mempunyai undi kedua dan tidak mempunyai kuasa veto. Tandatangan baginda sebagai tanda perkenan terhadap undang-undang yang diluluskan tidak diperlukan. Bagi mengelakkan sebarang kecurigaan bahawa martabat dan maruah baginda telah direndahkan, aturcara bagi menyambut ketibaan ke Persidangan MMP diadakan dengan penuh gilang-gemilang. Dengan majoriti ahli Majlis yang terdiri daripada ahli-ahli rasmi serta kedudukan pesuruhjaya tinggi yang diberi keistimewaan tertentu, maka kuasa perundangan di NNMB telah jatuh sepenuhnya ke tangan British pada tahun 1909. Dengan kuasa sedemikian, pentadbiran British di NNMB tidak akan menghadapi sebarang masalah untuk memperoleh lebih banyak kuasa bagi mentadbir hal-ehwal dalaman negeri-negeri ini.
- ³ *Proceedings of Federal Council (PFC)*, 28 Mac 1916, hlm. B10.
- ⁴ *FMSGG*, 11 Ogos 1914, Pemberitahuan No. 2393, hlm. 1294.
- ⁵ *PFC*, 11 Ogos 1914, hlm. B1; Seksyen 6, 7 dan 8, Enakmen No. 1, 1914.
- ⁶ *Malay Mail*, 5 Ogos 1914.
- ⁷ *Ibid.*
- ⁸ *Straits Settlements Original Correspondence, Colonial Office Series No. 273, CO 273/411*, Pesuruhjaya Tinggi kepada Setiausaha Tanah Jajahan, 27 Ogos 1914.

- ⁹ FMSGG, 9 November 1914, Pemberitahuan No. 3390, hlm. 1967; lihat Seksyen 2, Enakmen No. 5, 1914.
- ¹⁰ PFC, 27 April 1915, hlm. B13.
- ¹¹ FMSGG, 9 November 1914, Pemberitahuan No. 3390, hlm. 1967; lihat Seksyen 2(b), Enakmen No. 5, 1914.
- ¹² *Report Upon the Trade and Custom Department 1914*, hlm. 19.
- ¹³ PFC, 27 April 1915, hlm. B13; FMSGG 1915, hlm. 837.
- ¹⁴ Pada 15 Februari 1915 satu dahagi telah tercetus di Singapura. Ia dilakukan oleh sekumpulan askar daripada pasukan *Fifth Light Infantry*. Mereka yang terlibat kebanyakannya terdiri daripada sayap kanan rejimen tersebut dan majoritinya adalah askar-askar Islam, yang berbangsa Rajput (Khoo Kay Kim, 'The Beginnings of Political Extremism in Malaya 1915-1935', Tesis PhD, Universiti Malaya, 1973, hlm. 9). Turut sama dalam dahagi itu ialah askar-askar pasukan meriam daripada *Malay States Guides (MSG)* yang ketika itu ditempatkan bersama-sama pasukan *Fifth Light Infantry* di Berek Alexandra. MSG dibentuk atas tuntutan salah satu artikel Perjanjian Persekutuan 1895 yang mahukan NNMB menghantar tentera ke Negeri-negeri Selat (NNS) sekiranya berlaku kekacauan atau peperangan. Pada tahun 1914 pasukan ini mempunyai 556 askar Sikh, 90 Islam-Punjab, 210 Patan, tiga Hindu dan seorang Melayu. Punca utama tercetusnya dahagi itu ialah penyusupan nilai-nilai anti-British yang turut dikaitkan dengan semangat Pan-Islamisme. Pendahagi yang terdiri daripada askar-askar Islam dikatakan enggan dihantar ke medan peperangan untuk berperang dengan Turki (CO 273/45, Arthur Young kepada Lewis Harcourt, 14 Januari 1914). Dahagi ini sesungguhnya telah menggemparkan pihak British yang sebelum ini tidak langsung dapat mengesan bahawa akan berlakunya satu penentangan walaupun pada pagi 15 Februari iaitu sesudah pegawai pemerintah rejimen selesai membuat pemeriksaan di padang kawad. Dahagi itu hampir mungkin menguasai keseluruhan Singapura sekiranya dirancang rapi. Ia telah membunuh beberapa pegawai British serta berjaya membebaskan 292 banduan Jerman dan 13 banduan Austria dari penjara. Namun disebabkan dahagi itu tidak dirancang dengan teliti, ia gagal meledakkan suatu hasil yang besar. Malah ia dikatakan dicetuskan pada kesempatan yang spontan (Khoo Kay Kim, 'The Beginnings of Political Extremism in Malaya', hlm. 9). Sewaktu dahagi itu tercetus, berek Eropah hanya dipertahankan oleh sepasukan 85 orang askar sukarelawan British dari NNMB yang berada di Singapura untuk latihan. Pada keseluruhannya seramai 818 askar dari *Fifth Light Infantry* dan 97 askar MSG terlibat dalam dahagi itu. Pada 22 Februari 1915, 52 daripada mereka telah terkorban atau tercedera. 614 askar *Fifth Light Infantry* dan 80 askar MSG telah ditangkap.
- ¹⁵ Untuk membandingkan Seksyen 17 yang lama dengan yang baru, lihat FMSGG 1915, hlm. 837 dan FMSGG 1916, hlm. 2221.
- ¹⁶ FMSGG, 9 November 1914, Pemberitahuan No. 3391, hlm. 1968.

- ¹⁷ PFC, 3 November 1914, hlm. B27.
- ¹⁸ Seksyen 3 menyebut "The High Commissioner may from time to time, by order under his hand published in the Gazette, direct that the operation of any Proclamation be extended to the Federated Malay States on and after such date as may be specified in that behalf in such orders" (FMSGG, 9 November 1914, hlm. 1968).
- ¹⁹ Untuk fahaman lebih mendalam mengenai sentimen tersebut, lihat Mohammad Redzuan Othman, 'The Middle Eastern Influence on the Development of Religious and Political Thought in Malay Society 1880-1940', Tesis PhD, University of Edinburgh, 1994, khususnya bab 4 dan 6. Lihat juga Alun Jones, 'Internal Security in British Malaya, 1895-1970', Tesis PhD, Yale University, 1970, hlm. 24-40.
- ²⁰ Syed Hussein Alatas, "On the Need for a Historical Study of Malaysia Islamization", *Journal of Southeast Asian History*, Vol. 4, No. 1, 1963, hlm. 63.
- ²¹ T.W. Arnold, *The Caliphate*, London: Routledge & Kegan Paul Ltd., 1967, hlm. 173-174.
- ²² Ibid., hlm. 174.
- ²³ J.M. Gullick, "The War With Yam Tuan Antah", *JMBRAS*, Vol. 27, Pt. 1, 1954, hlm. 15; lebih lanjut mengenai penentangan itu, lihat Abdullah Zakaria Ghazali, "Gerakan Yamtuan Antah di Negeri Sembilan, 1875-76", *Malaysia Dari Segi Sejarah*, Bil. 20, 1992, hlm. 65-81 dan C.N. Parkinson, *British Intervention in Malaya 1867-1877*, Singapore: University of Malaya Press, 1960, hlm. 275-288.
- ²⁴ W.R. Roff, *The Origins of Malay Nationalism*, Kuala Lumpur: University of Malaya Press, 1980, hlm. 71; Anthony Reid, "Nineteenth Century Pan-Islam in Indonesia and Malaysia", *Journal of Asian Studies*, Vol. XXVI, No. 2, 1967, hlm. 277-278.
- ²⁵ PFC, 24 November 1914, hlm. B40.
- ²⁶ *High Commissioner Office (HCO) 1702/1914*, Arthur Young kepada Lewis Harcourt, 5 November 1914; PFC, 4 November 1914, hlm. B35. Bagi akusetia raja-raja Melayu yang lain, lihat CO 273/412, Pesuruhjaya Tinggi kepada Setiausaha Tanah Jajahan, 19 November 1914.
- ²⁷ PFC, 24 November 1914, hlm. B46.
- ²⁸ Mohammad Redzuan Othman, 'The Middle Eastern Influence', hlm. 197; CO 273/388, Telegram Pesuruhjaya Tinggi kepada Setiausaha Tanah Jajahan, 3 Disember 1912. Dalam telegram ini, ada tanda-tanda rasa tidak puas hati di pihak pesuruhjaya tinggi terhadap bantuan yang dihulurkan oleh NNMB kepada Turki. Bagi pesuruhjaya tinggi bantuan itu merupakan satu tindakan *breach of neutrality* dan mahukan bantuan yang sama diberikan kepada pihak bersekutu Barat.
- ²⁹ CO 273/421, Arthur Young kepada Lewis Harcourt, 12 Mac 1915.
- ³⁰ PFC, 13 November 1915, hlm. B48 dan FMSGG 1916, hlm. 1.
- ³¹ Mohd. Sarim Haji Mustajab, "Islam dan Perkembangannya dalam Masyarakat Melayu di Semenanjung Tanah Melayu", Tesis M.A., Universiti Kebangsaan Malaysia, 1975, hlm. 155.

- ³² *Federated Malay States (FMS) Annual Report, 1914*, hlm. 30; HCO 1144/1914, R.J. Wilkinson kepada Lewis Harcourt, 6 Ogos 1914.
- ³³ *PFC*, 3 November 1914, hlm. B23;

Perbandingan Beberapa Perbelanjaan Penting, 1914-1915

Item	1914 (\$)	1915 (\$)
<i>Public Work, Special Services</i>	13,111,371	2,997,942
<i>Railway Construction</i>	11,295,121	4,250,000
<i>Railway Special Services, Capital Account</i>	5,459,954	1,429,925
<i>Railway Services, Revenue Account</i>	1,129,935	252,825
<i>Public Services and Maintenance</i>	26,548,358	26,290,627
Total	57,544,739	32,221,324

Sumber: Correspondence Between the High Commissioner for the Malay States and the Secretary of State for the Colonies Upon the Financial Position of the Federated Malay States, *PFC 1915*, hlm. C24.

- ³⁴ *PFC*, 3 November 1914, hlm. B24.
- ³⁵ Correspondence Between the High Commissioner for the Malay States and the Secretary of State for the Colonies Upon the Financial Position of the Federated Malay States, *PFC 1915*, hlm. C24.
- ³⁶ Pandangan Skinner pada asasnya didapati bertentangan dengan fahaman ahli ekonomi semasa. Berdasarkan teori semasa, kerajaan yang cekap akan sentiasa mengamalkan dasar belanjawan berimbang – iaitu jumlah pendapatan perlu seimbang dengan jumlah perbelanjaan. Pada waktu kemelesetan pendapatan dijangka menurun. Oleh sebab itu kerajaan perlu melaksanakan dasar mengurangkan perbelanjaan supaya dapat diimbangkan dengan penurunan pendapatan (P.A. Samuelson and W.D. Nordhaus, *Economics*, Edisi Keempatbelas, New York: MacGraw-Hill, Inc., 1992, hlm. 624).
- ³⁷ Pendapatan NNMB pada tahun 1915 adalah \$40,774,984; 1916, \$51,121,856; 1917, \$65,553,186 dan 1918, \$68,448,862 (*FMS Annual Report, 1915-1918*).
- ³⁸ *FMS Annual Report, 1915*, hlm. 7. Namun berdasarkan ucapan pesuruhjaya tinggi di MMP harga purata timah pada tahun 1915 ialah \$79.23 (*PFC*, 16 November 1915, hlm. B22). Pada enam bulan pertama tahun 1916, harga timah telah meningkat dari \$81.75 kepada \$97.50 sepikul. Kemudiannya selepas 30 Jun harga kembali jatuh \$84 sepikul (*PFC*, 14 November 1916, hlm. B26). Pada tahun 1917, harga timah dibuka pada \$85 sepikul. Kemudiannya harga stabil pada \$100 sepikul di bulan April dan terus meningkat pada \$108 di bulan Jun (*PFC*, 13 November 1917, hlm. B41). Pada penghujung tahun 1918 harga meningkat kepada \$124 (*PFC*, 3 Disember 1918, hlm. B84).

39 Import Getah Amerika Syarikat, 1914-1918

Tahun	Kuantiti (tan)
1914	52,265
1915	98,990
1916	117,611
1917	179,251
1918	143,382

Sumber: J.H. Drabble, *Rubber in Malaya 1876-1922*, Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1973, hlm. 222.

40 Amerika Syarikat: Jualan Kenderaan Bermotor, 1914-1918

Tahun	Kenderaan Persendirian (1)	Trak/Bas (2)	Jumlah (1+2)
1914	548,139	24,900	573,039
1915	895,930	74,000	969,930
1916	1,525,578	92,130	1,617,708
1917	1,745,792	128,157	1,873,949
1918	943,436	227,250	1,170,686

Sumber: J.H. Drabble, *Rubber in Malaya 1876-1922*, Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1973, hlm. 130.

41 PFC, 25 November 1913, hlm. B49.

42 PFC, 12 November 1912, hlm. B57.

43 Pembayaran Pembiayaan H.M.S. Malaya, 1913-1917

Tahun	Jumlah (£)
1913	150,000
1914	1,050,000
1915	1,350,000
1916	150,000
1917	50,000
Jumlah	2,800,000

Sumber: *Federated Malay States Despatch to the Secretary of State*, 15 September 1921, Arkib Negara Malaysia.

44 CO 273/408, Financial Position, 29 November 1914; HCO 117/1913, Remittance to Crown Agent for the Colonies to Meet Certain Payment to Siamese Loan, Battleship, Kelantan Loan, 8 Oktober 1914; PFC, 3 November 1914, hlm. B8.

45 PFC, 18 Disember 1915, hlm. B63 dan B67.

46 Ibid.

47 PFC, 7 Mac 1916, hlm. B1; FMSGG 1916, hlm. 637. Lihat juga CO 273/455, Whitehead kepada Bonar Law, 12 Februari 1916.

- ⁴⁸ PFC, 19 November 1915, hlm. B67; *Malay Mail*, 22 Januari 1919. Alma Baker merupakan seorang usahawan kaya, berasal dari New Zealand. Di NNM, beliau banyak terlibat dalam perniagaan hartanah dan ladang.
- ⁴⁹ *Malay Mail*, 26 November 1917, HCO 2111/1916, Return Up to 30 Sept. 1916 with the Corrections and Additions for the Next List.
- ⁵⁰ *Malay Mail*, 9 April 1916 dan 29 April 1916. Terbitan pertama yang berjumlah \$6 juta telah ditambah kepada \$15 juta iaitu jumlah maksimum yang dibenarkan oleh Enakmen No. 1, 1916. Lihat juga, HCO 855/1916, War Loan-His Majesty's Government Have Learnt with Much Gratification of Great Success of Loan dan HCO 1063/1916, FMS War Loan.
- ⁵¹ PFC, 28 Mac 1916, hlm. B3.
- ⁵² PFC, 20 Oktober 1916, hlm. B16; PFC, 14 Ogos 1918, hlm. B25 dan HCO 1676/1916, FMS Enactment No. 8 of 1916 – The War Loans Investment Trust of Malaya Enactment, 1916.
- ⁵³ PFC, 18 Ogos 1918, hlm. B68 dan FMSGG 1918, hlm. 959.
- ⁵⁴ Menurut Arthur Young (Presiden MMP):
Personally, I am one of those who have always had strong objections to legalizing betting by the totalisator, but these times are abnormal times and we have all seen, and we have heard and read, calls not only for the Red Cross; but by all charities for contribution to carry out their work. What we want is to make our soldiers and sailors as comfortable as we can, and without money that cannot be done. What we want is money, and as Mr. Kenion said, by lotteries here we get money that we could not get in any other way. Last year we allowed certain lotteries throughout the Federated Malay States and the Colony, and a large sum was gained by those lotteries. We all see that it is best that we should not go against the law, and that we should legalise what was done last year, simply by saying that the Governemnt would not prosecute the person that carried out the lottery (PFC 1918, hlm. B68).
- ⁵⁵ PFC, 14 November 1916, hlm. B31 dan 20 Oktober 1916, hlm. B15; *Malay Mail*, 16 November 1916. Lihat juga, CO 273/459, Arthur Young kepada Lewis Harcourt, 4 Januari 1917.
- ⁵⁶ Report of the Committee Appointed in Accordance with Resolutions of the Federal Council Passed on the 14th November 1916 to Consider the Question of a Contribution to the Imperial Government, PFC 1916, hlm. C79. Lihat juga, HCO 1988/1916, Revenue for the Purpose of Contributing to the British Court: For War Purposes – Committee to Advice as to the Best Method of Finding It.
- ⁵⁷ Keahlian jawatankuasa yang dimaksudkan adalah seperti berikut:
13 Eropah
1. Ketua Setiausaha Kerajaan (Sir Edward Lewis Brockman)
 2. Residen Selangor (Edward George Broadrick)
 3. A.K.E. Hampshire
 4. Bendahari NNMB (H.A. Smallwood)
 5. Pesuruhjaya Kastam dan Dagangan (E. Burnside)

6. Ketua Warden Perlombongan (W.E. Kenny)
7. G. Gordon Brown
8. H.P. Clodd
9. H.A Koek
10. F.E. Mair
11. W.H. Martin
12. J.D. Mc Culloch
13. J.L. Sime

3 Melayu

1. Raja Bendahara Perak
2. Tengku Mahkota Selangor
3. Orang Kaya Kaya Seri Adika Raja Perak

2 Cina

1. Tauke Loke Yew
2. Eu Tong Sen

1 India

1. M.R. Ry. K.T. Parimanam Pillai

(PFC 1916, hlm. C79).

⁵⁸ Ibid.; *Malay Mail*, 9 Disember 1916 dan 18 Disember 1916.

⁵⁹ Antara kadar cukai khas yang dikenakan adalah seperti berikut:

- (1) Bijih timah (i) jika harga \$80 sepikul
 - cukai bijih 25 sen
 - cukai jongkong 35 sen
 - (ii) jika harga melebihi \$80 tetapi kurang daripada \$95 sepikul
 - cukai bijih 50 sen
 - cukai jongkong 75 sen
 - (iii) jika harga melebihi \$95 sepikul
 - cukai bijih \$1
 - cukai jongkong \$1.50
- (2) Getah (i) jika harga tidak melebihi 2s 6d sepaun, cukainya adalah dua kali ganda (2.5% x 2)
- (ii) jika harga melebihi 2s 6d sepaun cukainya adalah tiga kali ganda
- (3) Basikal dan Tri-sikal (i) cukai *ad valorem* 10%
- (4) Mancis api (i) cukainya \$60 seperti yang mengandungi 7,200 kotak
- (5) Minyak kenderaan bermotor (i) cukainya adalah 10 sen segelen
- (6) Kenderaan bermotor (i) cukai *ad valorem* 10%

⁶⁰ PFC, 28 Disember 1916, hlm. B58.

⁶¹ Ibid., hlm. B57 dan *Malay Mail*, 29 Disember 1916 dan 27 Julai 1917.

⁶² PFC, 13 November 1917, hlm. B50 dan 17 November 1917, hlm. B75.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ PFC, 5 Disember 1918, hlm. B102 dan *Malay Mail*, 6 Disember 1918.

⁶⁵ PFC, 5 Disember 1918, hlm. B102.

- ⁶⁶ Ibid., hlm. B103 dan *Malay Mail*, 6 Disember 1918.
- ⁶⁷ Tindakan itu adalah sehubungan dengan resolusi yang diputuskan pada 17 November 1917. Resolusi tersebut bersetuju sekiranya pungutan percukaian khas melebihi jumlah sumbangan yang ditetapkan, maka lebihan itu hendaklah disalurkan untuk tujuan yang sama (*PFC*, 29 April 1919, hlm. B4).
- ⁶⁸ *PFC*, 25 November 1919, hlm. B60. Kritikan tajam yang mahukan sumbangan itu dihentikan juga terkandung dalam *Malay Mail*, 7 Disember 1918.
- ⁶⁹ *PFC*, 30 November 1920, hlm. B75.
- ⁷⁰ *PFC*, 16 November 1915, hlm. B27 dan *Malay Mail*, 28 Mac 1916.
- ⁷¹ *PFC*, 17 November 1917, hlm. B74. Lihat juga *CO 273/420*, Young kepada Lewis Harcourt, 12 Februari 1915.